

Γιώργος Σταυρακάκης: «Καρουσέλ» ή συγκομιδή από μνήμες

[Συνέντευξη στον Ηλία Βολιότη - Καπετανάκη στο «Μετρονόμο»
Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2008]

Ακούγοντας τους δίσκους ορισμένων νέων συνθετών -ποτέ τραγουδοποιών!- δεν μπορεί παρά να είσαι αισιόδοξος για την πορεία της εγχώριας μουσικής, εκτός από αισθητικά χαρούμενος. Παράδειγμα ο Γιώργος Σταυρακάκης, με το Καρουσέλ, που κυκλοφορεί από τον Καθρέφτη. Είναι, αν δεν κάνω λάθος μόλις ο τρίτος δίσκος του Γιώργου, που φρονεί ότι μόνο όταν έχει να εκφράσει κάτι εκδίδει έργο, μουσικό ή ποιητικό. Γιατί ο Γ. Σταυρακάκης γράφει και ποιήματα. Με μια κουβέντα είναι από τους τροβαδούρους δισεκτου καιρού, που μας ταξιδεύουν με όμορφες εικόνες. Το Καρουσέλ είναι το παιδικό μας παιχνίδι, γυροβολιά της μνήμης σε όσα παλιά μας παιδεύαν και όσα δώσανε χαρά, ίσως με αδρό αντίτιμο, αλλά με τα μάτια στραμμένα στο μελωδικό τώρα. Κάθε παρελθόν έχει λειτουργική αξία μόνο όταν εμπνέει το εκάστοτε σήμερα. Να όμως η σύντομη συνομιλία μας με τον Γιώργο.

Τελικά τι είσαι; Ποιητής, στιχουργός, συνθέτης, μουσικός, τραγουδιστής; Εν πάση περιπτώσει ποιο έχει προτεραιότητα για σένα;

Τίποτα δεν έχει προτεραιότητα και τίποτα δεν περισσεύει. Θα ήθελα να προσθέσω σ' αυτά ότι μαζεύω ξύλα από τις εκδρομές μου και προσπαθώ πάνω τους να σκαλίσω караβάκια. Μ' αρέσει αφάνταστα η μαγικική. Δεν θα μπορούσα να με αντέχω χωρίς όλα αυτά. Είναι ένας τρόπος να ζω, ίσως ο μοναδικός τρόπος και λόγος για να ζω.

Γιατί οι σημερινοί πέφτετε στην παγίδα κάποιων μουσικών δεινοσαύρων και συχνά αυτοαποκαλείσθε «τραγουδοποιοί», δηλαδή άλλοι είναι οι λαϊκοί συνθέτες και εσείς είστε ως πούμε οι κατώτεροι, οι τραγουδοποιοί ή μη συνθέτες;

Για μένα δεν υπάρχει τέτοιο ζήτημα. Δεν έχω πέσει σε καμιά παγίδα και δεν βρίσκω και το λόγο γιατί κάποιος να μου στήσει παγίδα για ένα τέτοιο ζήτημα. Αν κάποιος θέλει να αποκαλεί τον εαυτό του συνθέτη, γράφοντας τραγούδια όπως κάνουμε όλοι μας, δικαίωμά του. Η σύνθεση όμως στη μουσική είναι κάτι άλλο που πόρρω απέχει απ' τη διαδικασία αλλά και την ανάγκη του να φτιάξεις τραγούδια. Είναι άλλο τοπίο η σύνθεση και εντελώς διαφορετικό. Η ελληνική μουσική στο σύνολό της ακουμπάει πάνω σε τραγουδοποιούς με κάποιες ελάχιστες εξαιρέσεις. Από τον Μπάτη, τον Μάρκο, τον Χατζιδάκι, τον Θεοδωράκη, τον Σαββόπουλο, μέχρι και σήμερα, τραγούδια φτιάχνονται. Τίποτα λιγότερο τίποτα περισσότερο. Άλλωστε το πιο σημαντικό που έχει να καταθέσει αυτή η χώρα πάνω στη μουσική είναι το είδος που

λέγεται τραγούδι. Ας αφήσουμε τις συνθέσεις για τους ανθοπώλες και τους μουσουργούς.

Γιατί οι τωρινοί συνθέτες τραγουδάτε συνήθως τα τραγούδια σας; Δεν υπάρχουν καλοί τραγουδιστές; Γυρίσαμε στην εποχή του παλιού τροβαδούρου;

Κοιτάξτε. Υπήρξε κάποτε στην Ελλάδα το τρίπτυχο συνθέτης - στιχουργός - τραγουδιστής, που μας έδωσε πολλά και υπέροχα τραγούδια, πράγμα που δεν συνέβαινε στον υπόλοιπο κόσμο ή τουλάχιστον όχι σ' αυτόν τον βαθμό.

Αυτός ήταν σχεδόν ο απόλυτος τρόπος για να κατατεθεί ένα μουσικό έργο και να πάρει το δρόμο του. Νομίζω ότι αυτό που συμβαίνει τα τελευταία χρόνια ξεκινάει απ' την ανάγκη κάποιων δημιουργών να εκφραστούν διαφορετικά, πιο εσωτερικά θα έλεγα, πιο προσωπικά, άλλωστε αυτή είναι και η ανάγκη του σημερινού ανθρώπου που έχει απομακρυνθεί καλώς ή κακώς απ' το ομαδικό όνειρο και ψάχνει μέσα του τις όποιες απαντήσεις και τις όποιες χαρές. Δεν μπαίνει θέμα για μένα αν αυτό είναι σωστό ή λάθος. Απλώς σήμερα βρισκόμαστε μπροστά σ' έναν νέο τρόπο έκφρασης. Ζητούμενο είναι τα καλά τραγούδια.

Τι είναι το «Καρουσέλ»;

Μια συγκομιδή από μνήμες. Διαφορετικός τόπος και χρόνος για τα δέκα αυτά τραγούδια. Η ανάγκη που παρουσιάζεται στον δημιουργό να επιστρέφει κατά καιρούς στον τόπο του «εγκλήματος». Όχι αναπολώντας και μηρυκάζοντας το χθες, αλλά με τη διάθεση που κουβαλάει ένα περιπατητής, ένας εκδρομέας.

Αυτή η ελληνοϊταλική συνεργασία πάλι;

Προέκυψε όταν έπεσαν στα χέρια του Marco Zappa κάποια δικά μου τραγούδια. Ήρθε στην Ελλάδα και γνωριστήκαμε. Σ' αυτή τη συνάντηση μου δόθηκε κι ένα τραγούδι από τον Zappa στο οποίο έγραψα ελληνικούς στίχους και τραγούδησα. Ακολούθησαν κοινές συναυλίες στην Ελβετία αλλά και στην Ελλάδα και μετά όλα τα υπόλοιπα. Διασκεύασε στα ιταλικά δικά μου τραγούδια που κυκλοφόρησαν στο cd «In Giro Una Vita». Κάποια από αυτά υπάρχουν και στο «Carousel».

Πάντως δεν την «γλίτωσες» από τους τραγουδιστές. Το «Μ' ένα χασάπικο παλιό» μου αρέσει περισσότερο από όλα τα τραγούδια του «Καρουσέλ».

Δεν καταλαβαίνω τον υπαινιγμό, αλλά εν πάση περιπτώσει μ' αρέσει να κάνω συνεργασίες αλλά όχι κάτω απ' τη λογική της συμμετοχής των εταιρειών. Οι πιο πολλές συμμετοχές γίνονται εκ του πονηρού και είναι τεχνάσματα των παραγωγών για να πουλήσουν κάνα δισκάκι παραπάνω. Τι περισσότερο ας πούμε θα μπορούσε να προσδώσει η συμμετοχή του κ. Νταλάρα στη δουλειά ενός νέου δημιουργού πέρα από κάποιες παραπάνω πωλήσεις; Για μένα στην ουσία του έργου, τίποτα. Να γίνονται συνεργασίες όταν πρέπει κι όταν το απαιτεί η ίδια η δουλειά.

Πού πάει σήμερα η ελληνική λαϊκή μουσική;

Αν λαϊκή μουσική είναι το τραγούδι που εκφράζει τον έρωτα, τις αγωνίες, τα προβλήματα και τα όνειρα του σημερινού ανθρώπου, κι αυτό πρέπει να είναι, πέρα από φόρμες και ενορχηστρωτικά τεχνάσματα, ε τότε θα έλεγα ότι εξακολουθεί να έχει περίοπτη θέση στο μουσικό γίγνεσθαι, γιατί ακούω γύρω μου πολλά όμορφα πράγματα να συμβαίνουν και ας αφήσουμε τα υπόλοιπα περί μιζέριας, στειρότητας και αταλαντοσύνης. Αυτά τα σκαρφίζονται ορισμένοι μαθουσάλες που θέλουν να είναι ακόμα και πεθαμένοι, κυρίαρχοι. Ας τους αφήσουμε να σιγοντάρουν τις αλεπούδες κάτω απ' τις κληματαριές επαναλαμβάνοντας το ρεφρέν «όμφακες εισί».

Το δικό σου στίγμα μέσα σε αυτήν.

Δεν ξέρω. Ο καθένας έχει τον τρόπο του να καταθέτει πράγματα. Σ' άλλους αρέσουν, σ' άλλους δεν αρέσουν. Όλα χρειάζονται χρόνο. Θα δείξει.

Πολύ ηλεκτρισμός σήμερα και πολλές αμερικανικές και εν γένει δυτικές επιρροές. Η «λύση» είναι να «ροκοποιήσουμε» την ελληνική ανατολικοτραφή παράδοση και τη σύγχρονη δημιουργία; Δεν είναι καλύτερα να χτίζουμε στα θεμέλια της δική μας παράδοσης;

Όταν μιλάμε για σύγχρονη δημιουργία δεν μπορούμε να δαιμονοποιούμε μουσικά ρεύματα τα οποία υπάρχουν γύρω μας και ενδεχομένως να είναι ενδιαφέροντα. Έτσι κι αλλιώς χτίζουμε πάνω στα θεμέλια της δικής μας παράδοσης. Δεν θα μπορούσε να γίνει και διαφορετικά. Η Ελλάδα δεν είναι μόνο ανατολή είναι και δύση. Βρισκόμαστε σ' ένα μπιγάτσι ρευμάτων και πολιτισμών και αυτό είναι που κάνει πολύ ενδιαφέρον το δημιουργικό μας τοπίο.

Δεν παίζεις πολύ στα μέσα ενημέρωσης, δεν βγάζεις τακτικά δίσκο, πώς βλέπεις σήμερα την μουσική αγορά;

Κοιτάξτε, δεν θεωρώ τον εαυτό μου διασκεδαστή. Φτιάχνω και ηχογραφώ τραγούδια όταν έχω κάτι να πω και δεν συνυπογράφω στις ανάγκες τις όποιες βιομηχανίας. Άλλωστε πιστεύω ότι ο δημιουργός πρέπει ή θα πρέπει να έχει ως αφητηρία την δική του ανάγκη προκειμένου να καταθέσει πράγματα. Μόνο μέσα απ' αυτή τη διαδρομή μπορούμε να μιλάμε για αληθινό έργο όσο κι αν αυτή η αλήθεια έρχεται να απομυθοποιήσει πρόσωπα και καταστάσεις. Τα μέσα ενημέρωσης έχουν τις δικές τους ταχύτητες, τις δικές τους σκοπιμότητες και φυσικά αγκαλιάζουν και περιθάλλουν μονάχα εκείνους που δέχονται να μπουν στο παιχνίδι τους. Ραδιόφωνα, εταιρείες, μάνατζερ, λογιστές και δημοσιοσχετίστες παρασιτούν καβάλα στο ελληνικό τραγούδι, τρέφονται απ' αυτό και έτσι πορευόμαστε. Αυτή η αθλιότητα πρέπει κάποτε να σταματήσει. Αυτή η οδύσσεια που περνάει το ελληνικό ραδιόφωνο με τους αποκλεισμούς, τα γνωστά παρεάκια και τις σκόπιμες και εκνευριστικές επαναλήψεις, δημιουργεί μια διαστροφή που έρχεται να συμπληρώσει τον καμβά ενός θλιβερού τοπίου. Δεν έχουν καταλάβει ότι τα ερτζιανά δεν είναι τσιφλίκι κανενός. Ο κόσμος όμως θα τους τιμωρήσει. Κι αυτό θα γίνει πολύ σύντομα.

Τα σημερινά και αυριανά σου σχέδια; Ποιητική ή μουσικά;

Δεν συνηθίζω να κάνω σχέδια. Όπως είπα και πριν όλα είναι θέμα ανάγκης και δεν μπορώ σε καμία περίπτωση να προεξοφλήσω τίποτα. Το μόνο που μπορώ να πω με σιγουριά τώρα πια είναι ότι ζω παρέα μ' αυτή την ανάγκη. Τώρα αν μέσα απ' αυτό προκύπτει και κάτι ενδιαφέρον για τους άλλους θα ήμουν ευτυχής.